Maartendehoogadvies

25 juni 2021

Probleemanalyse kennisinfrastructuur VTH

Samenvatting

Het ministerie van IenW heeft Maartendehoogadvies gevraagd een probleemanalyse te maken voor de kennisinfrastructuur voor uitvoering van taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). In deze notitie is een analyse opgesteld en is nagegaan welke belemmeringen bestaan voor het goed functioneren van de kennisinfrastructuur.

Omgevingsdiensten, provincies en gemeenten, in hun rol als opdrachtgevers, het Rijk en kennisinstituten moeten allen stappen zetten om de kennisinfrastructuur te verbeteren.

Het functioneren van de kennisinfrastructuur kan niet los kan worden gezien van de aanbevelingen van de Commissie Van Aartsen.

Omgevingsdiensten zijn zelf verantwoordelijk voor ontwikkeling en behoud van vakkennis. Opleiding en training zijn daarin een belangrijk hulpmiddel. Informele netwerken waarin medewerkers kennis uitwisselen en hun vakkennis up to date houden is van groot belang voor de kennisinfrastructuur. In de financiering van omgevingsdiensten zal voldoende ruimte moeten zijn om vakkennis en deze netwerken op peil te houden.

De informatiehuishouding van omgevingsdiensten is een belemmerende factor in het ontwikkelen en uitwisselen van kennis. Informatie is onvoldoende digitaal ontsloten, waardoor omgevingsdiensten hun rol als kennisleverancier aan elkaar en aan samenwerkingspartners onvoldoende waar kunnen maken.

Omgevingsdiensten zijn sterk gericht op de eigen regio. Urgentie om op landelijk niveau samen te werken en complexe inhoudelijke dossiers gezamenlijk aan te pakken is beperkt. Praktische bezwaren en administratieve rompslomp belemmeren dat uitwisseling van experts en kennis mogelijk is.

Omgevingsdiensten beschikken over veel expertise, met name door de vele specialisten die bij de diensten werken. De taken van omgevingsdiensten zijn complex en vereisen veel kennis. Veel specialistische kennis is nu versnipperd aanwezig in veel diensten. Bundeling van kennisintensieve taken in een beperkt aantal omgevingsdiensten zal de kennisinfrastructuur ten goede komen.

Omgevingsdiensten kunnen bijdragen aan kennisontwikkeling door bijvoorbeeld het ontwikkelen van best practises, de inzet van nieuwe technologie, zoals e-noses en drones en digitalisering van processen. Opdrachtgevers van omgevingsdiensten zien dit in de meeste gevallen niet als een taak voor de diensten. Landelijke sturing en (mede)financiering vanuit het Rijk, zal leiden tot meer en betere resultaten, die efficiëntere en effectievere inzet van middelen mogelijk maken

Naast inhoudelijke kennis is er bij de diensten behoefte aan expertise en vaardigheden om beter te participeren in beleidsprocessen van provincies en gemeenten. Integrale afweging vereist meer dan een optelsom van alle specialismen.

De kennisinfrastructuur kan worden gezien als een pyramide, waarin de vakkennis en informele netwerken de basis vormen. Intermediaire organisaties zoals BRZO+, Infomil, Bodemplus, Relevant en anderen fungeren als een geïnstitutionaliseerde middenlaag waarin op meer structurele basis kennis wordt gedeeld en samengewerkt. De top van de pyramide is specialistische inhoudelijke kennis. De omgevingsdiensten kunnen dit deels zelf invullen door een sterkere landelijke samenwerking en afstemming en deels kan in deze kennis worden voorzien door toegang tot kennis van bijvoorbeeld het RIVM en andere landelijke kennisinstituten.

1. Inleiding

Het ministerie van IenW, directie omgevingsveiligheid en milieurisico's heeft Maartendehoogadvies gevraagd een probleemanalyse te maken voor de kennisinfrastructuur voor uitvoering van taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). Deze analyse zal. wordt voorgelegd aan het Bestuurlijk Omgevingsberaad. Deze probleemanalyse is opgesteld in de context van het rapport van de Commissie Van Aartsen, "Om de leefomgeving" en het Veluweberaad waarin een groot aantal partijen samenwerken om de kennisinfrastructuur op het gebied van veiligheid, milieu en gezondheid te versterken. De analyse focust met name op de kennis die bij/voor omgevingsdiensten beschikbaar moet zijn om hun taken op een kwalitatief hoog niveau uit te kunnen voeren. De werkzaamheden zijn uitgevoerd door Maarten de Hoog, voormalig directielid DCMR Milieudienst Rijnmond, in nauwe samenwerking met Louise Moerbeek, senior beleidsmedewerker van het ministerie van IenW en opdrachtgever voor deze analyse.

2. Aanpak

Basis voor deze notitie is een aantal documenten die door het Veluweberaad, het ministerie en samenwerkingspartners zijn opgesteld. Het gevoel bestaat dat er veel ideeën zijn voor verbetering van de kennisinfrastructuur, maar dat nog niet scherp is wat het onderliggende vraagstuk is. Voor het nemen van besluiten in het BOB is het van groot belang dat de voorgestelde oplossingen de belemmeringen voor het goed functioneren van de kennisinfrastructuur daadwerkelijk wegnemen.
In juni 2021 zijn gesprekken gevoerd met betrokkenen. In een bijlage is een overzicht van de geïnterviewden opgenomen. De gesprekken zijn gevoerd met het RIVM, vertegenwoordigers van gemeenten (bestuurlijk en ambtelijk) en VNG, IPO en provincies (ambtelijk), omgevingsdiensten en ODNL, intermediaire organisaties, en de veiligheidsregio als vergelijkbare uitvoeringsorganisatie.
De interviews vonden plaats in een open sfeer en alle betrokkenen onderschreven het belang van een goede kennisinfrastructuur. Onderwerp van gesprek waren vooral de dilemma's en belemmeringen om kennis op te bouwen en te delen.

3. Resultaten

Kennis in de context van de uitvoering van VTH

De Commissie Van Aartsen concludeert in het rapport "Om de leefomgeving" in paragraaf 3.4 over het onderwerp delen van informatie en kennis het volgende:

"*De commissie concludeert dat de informatie-uitwisseling niet op het vereiste niveau is om bij te dragen aan de kwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Ook de afstemming tussen strafrecht- en bestuursrechtketen komt hierdoor in de knel. De commissie onderschrijft de constateringen en aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer. Voor het effectief uitoefenen van toezicht is het delen van correcte informatie door de omgevingsdiensten cruciaal. Dat er, jaren na de vastlegging van een wettelijke verplichting tot informatiedelen, nog steeds omgevingsdiensten zijn die niet kunnen aantonen hoe zij daaraan gevolg geven, is niet acceptabel. Daarbij is het opbouwen van correcte informatie cruciaal voor de professionaliteit van en kennisdeling tussen omgevingsdiensten en voor aansluiting tussen de bestuurs- en strafrechtketen'*

De Commissie legt in deze conclusie sterk de nadruk op delen van informatie tussen omgevingsdiensten onderling en uitvoeringspartners (de horizontale lijn) en minder op het delen van kennis zoals in het Veluweberaad aan de orde is. Het rapport van de Algemene Rekenkamer "Een onzichtbaar probleem" van 20 januari 2021 (https://www.rekenkamer.nl/publicaties/rapporten/2021/01/20/een-onzichtbaar-probleem) laat zien dat de kwaliteit van data dusdanig gebrekkig is dat informatieuitwisseling niet goed mogelijk is.
Het Veluweberaad heeft een andere doelstelling ,op de website (https://www.aandeslagmetdeomgevingswet) .nl is dit al volgt verwoord:

"*In het Veluweberaad, een bestuurlijke bijeenkomst 'weg van de waan van de dag', werken overheden en kennisinstellingen samen aan kennisdeling. Zij vertalen landelijk beschikbare kennis naar lokale en regionale behoeften. Zo kan de kennis ook daadwerkelijk ingezet worden"*

Waar de Commissie Van Aartsen vooral aandacht besteed aan de horizontale samenwerking staat in het Veluweberaad de verticale lijn centraal.

Voor een goede probleemanalyse is het belangrijk om beide invalshoeken te onderscheiden, die natuurlijk veel relatie met elkaar hebben en beide van belang zijn voor de doorontwikkeling van omgevingsdiensten. Als informatie van omgevingsdiensten niet eenduidig gedefinieerd, opgeslagen en ontsloten kan worden, kunnen omgevingsdiensten en hun samenwerkingspartners geen goed gebruik maken van deze data en zal bijvoorbeeld Inspectieview minder goed kunnen functioneren. De omgevingsdiensten verzamelen grote hoeveelheden data door vergunningverlening, toezicht en handhaving, advies en monitoring, maar bewaren deze data grotendeels in formats en systemen die niet digitaal ontsloten kunnen worden. Zo zijn vergunningen weliswaar beschikbaar in PDF formaat, maar kunnen de voorschriften niet digitaal als data benaderd worden. Het programma Altijd Actuele Digitale Vergunning van de provincie Zuid Holland en DCMR Milieudienst Rijnmond is een voorbeeld van een aanpak om data daadwerkelijk als data op te slaan en te ontsluiten.

Het verbeteren van de informatiepositie van omgevingsdiensten is een noodzakelijke voorwaarde om een volwaardige partner in de kennisinfrastructuur te zijn. De data over bedrijven, milieubelasting en naleving kunnen een grote bijdrage zijn aan het geheel van kennis die in het domein van de fysieke leefomgeving noodzakelijk is. Het oplossen van het onzichtbare probleem, zoals de Rekenkamer signaleert kan leiden tot het vinden van een verborgen schat.

Bovenstaande analyse laat onverlet dat naast versterking van de informatiehuishouding van omgevingsdiensten, provincie en gemeenten behoefte hebben aan voldoende kennis om hun taken goed uit te voeren. In deze probleemanalyse is een onderscheid gemaakt in verschillende typen kennis die hiervoor noodzakelijk is.

- Kennis van wet- en regelgeving en jurisprudentie
- Kennis van bedrijfsprocessen en branches
- Kennis van inhoudelijke thema's
- Kennis van beleids- en bestuurlijke processen

In de gesprekken werd juridische kennis en kennis van bedrijfsprocessen niet als een probleem gezien waar een betere kennisinfrastructuur voor nodig is. Deze onderwerpen zijn onderdeel van de vakkennis van medewerkers en het onderhoud van deze kennis door training en opleiding.

Het is de eigen verantwoordelijkheid van omgevingsdiensten om, al dan niet gezamenlijk, de kennis voor het basistakenpakket te ontwikkelen en te delen. Wel is er een schaarste aan medewerkers die over de juiste vakopleiding beschikken, met name op het gebied van procestechnologie. Dit is cruciaal om een goede gesprekspartner te kunnen zijn bij vergunningverlening en toezicht bij (complexe) bedrijven. Deze schaarste maakt het ook moeilijk om onderling personeel uit te wisselen als er pieken in het werk of er specialistische vragen zijn. De schaarse capaciteit wordt nu, om begrijpelijke redenen, bij voorkeur ingezet voor de eigen taken.

De specialisten bij verschillende diensten beschikken veelal over een goed netwerk in hun eigen vakgebied. Voorbeelden zijn de samenwerking op het gebied van bodem, lucht en externe veiligheid. Deze contacten zijn vaak informeel en bieden collegiale ondersteuning. Structurele inzet van specialisten bij andere diensten stuit op praktische problemen en is geen gemeengoed.

Omgevingsdiensten zijn van oorsprong technisch georiënteerde organisaties die hoog gekwalificeerd werk doen, zonder veel interactie met bestuur, belangenorganisaties en burgers. De kwaliteit van de fysieke leefomgeving is echter meer en meer onderdeel van de bestuurlijke arena. Bestuurders, volksvertegenwoordigers en burgers hebben meer en meer aandacht voor gezondheid en veiligheid. De specialisten die deze taken uitvoeren zijn niet altijd "het schaap met de vijf poten" die in begrijpelijke taal en in een bestuurlijke context over hun werkzaamheden helder communiceren. Kennis van beleidsprocessen en hierin participeren is een belangrijk aandachtspunten voor

omgevingsdiensten. Omgevingsdiensten signaleren een toenemende vraag naar advies, met name op het gebied van ruimtelijke inrichting. De komst van Omgevingswet zal de aandacht voor dit punt verder doen toenemen.

De kennisinfrastructuur, zoals die bijvoorbeeld in het Veluweberaad centraal staat, richt zich vooral op inhoudelijke thematiek. Voor de probleemanalyse is het goed te beseffen dat deze kennis slechts één van de aspecten is waar omgevingsdiensten behoefte aan hebben.

Voor specifieke vragen over milieu en veiligheidsrisico's doen omgevingsdiensten, provincies en gemeenten veelal een beroep op het RIVM. Dit werkt goed als het een urgent probleem is, van voldoende omvang, en het Rijk betrokkenheid en een belang heeft. Zo is de samenwerking tussen partijen in het dossier Chemours/Dupont en de emissies van PFOA en GenX een goed voorbeeld waarin partijen elkaar snel weten te vinden en gezamenlijk werken aan de oplossing. Omgevingsdiensten, provincies en gemeenten zouden graag voor minder urgente onderwerpen ook van de kennis van het RIVM gebruik willen maken. Dat past niet bij de doelstelling en positie van het RIVM, dat niet is ingericht als loket voor deze vragen, afgezien van de vraag of een Rijksinstituut "reguliere vragen" van decentrale overheden zou moeten beantwoorden. In de gesprekken gaven betrokkenen aan deze mogelijkheid te zien als onderdeel van de stelselverantwoordelijkheid van het Rijk.

4. Kansen en belemmeringen

Veel gaat goed

Over het algemeen zijn de opdrachtgevers van omgevingsdiensten, provincies en gemeenten tevreden over de kwaliteit van het werk. Het routine werk, het basistakenpakket, kan door de diensten in de ogen van de opdrachtgevers naar behoren worden uitgevoerd. Als zich een bijzondere situatie voordoet, zoals bij een incident of nieuwe risico's is opschaling mogelijk. Gemeenten, provincies Rjk en diensten weten dan snel te schakelen en een gezamenlijke aanpak te ontwikkelen. De Commissie Van Aartsen heeft aanbevelingen gedaan om het stelsel als geheel te verbeteren. Het feit dat veel opdrachtgevers ieder voor zich tevreden zijn, betekent niet dat het stelsel als geheel naar behoren functioneert. Het functioneren van de kennisinfrastructuur is onderdeel van de inrichting en functioneren van het VTH stelsel en kan niet los worden gezien van de andere punten die de Commissie Van Aartsen heeft benoemd. Zo is het voor sommige gemeenten een pluspunt dat er een omgevingsdienst in de nabijheid van het bestuur en gemeentelijke diensten opereert, maar als een kleine dienst met weinig expertise gesteld wordt voor een groot incident, onbekende risico's of een complexe handhavingszaak is de keerzijde dat een kleinere dienst niet de kennis en slagkracht heeft om adequaat op te treden. Een omgevingsdienst die beschikt over adequate kennis en gezaghebbend kan optreden zal in staat zijn om het aantal gevallen waarin opschaling noodzakelijk is te beperken. Een deskundige dienst met voldoende kennis is een gelijkwaardige partner van bedrijven en overheden en ontleent haar gezag grotendeels aan deze kennis.

Conclusie

De versterking van de kennisinfrastructuur kan niet los worden gezien van de uitwerking van de aanbevelingen van de Commissie Van Aartsen.

Landelijke facilitering is behulpzaam

Voor een aantal onderwerpen bestaat een structuur waarin op landelijk niveau informatie en kennis beschikbaar is voor uitvoerders en voor de onderlinge uitwisseling van kennis. Voorbeelden zijn Infomil voor informatie over beleid en wet- en regelgeving, Bodem plus, maar ook de samenwerking in BRZO+, tussen de 6 BRZO omgevingsdiensten en het Relevant netwerk voor externe veiligheid Deze hulpstructuren zijn laagdrempelig en voorzien in een behoefte bij uitvoerders. Het Rijk financiert geheel of gedeeltelijk als het gaat om een stelselverantwoordelijkheid of de implementatie van nieuw beleid. Veel van deze intermediaire organisaties komen zonder ondersteuning van het Rijk niet of

moeizaam van de grond. Deze organisaties zijn gestart vanuit een concrete aanleiding. Nieuwe vragen kunnen leiden tot nieuwe organisaties. Denkbaar is dat naarmate omgevingsdiensten meer gaan samenwerken, bijvoorbeeld door het uitwisselen van bedrijfsinformatie of digitalisering van bedrijfsprocessen er meer behoefte aan intermediairen ontstaat. Het is echter niet vanzelfsprekend dat het rijk altijd (mede)financiert.

Conclusie

Versterking van de kennisinfrastructuur VTH kan leiden tot meer vraag naar landelijke regie en laagdrempelige intermediaire organisaties

Informatie voorziening naar een hoger plan

Een goede kennisinfrastructuur begint bij het op orde zijn van de informatievoorziening bij omgevingsdiensten. Kennis begint immers bij het kunnen weten hoe collega's en andere diensten in een zaak hebben gehandeld. Informatiedeling is cruciaal en omgevingsdiensten ervaren dat financiering en beschikbare capaciteit hierin een belemmering kan vormen. Deze horizontale kennisdeling is de ruggengraat van de kennisinfrastructuur. De Algemene Rekenkamer heeft hier ook op gewezen in het rapport "Een onzichtbaar probleem" van 20 januari 2021 (https://www.rekenkamer.nl/publicaties/rapporten/2021/01/20/een-onzichtbaar-probleem).
Omgevingsdiensten zullen moeten werken aan uniformering en digitalisering van definities, werkprocessen en informatiesystemen. Teveel wordt nog gewerkt en gedacht in vergunningen en inspectieverslagen als documenten (al dan niet in PDF) en niet als data. Een landelijke voorziening voor het ontsluiten van deze schat aan informatie is niet alleen noodzakelijk voor de diensten zelf, maar ook voor samenwerkingspartners, zoals OM, politie en andere inspectiediensten.

Conclusie

De informatiepositie van omgevingsdiensten kan niet los worden gezien van de kennisinfrastructuur. Om volwaardige partner te kunnen zijn in de kennisinfrastructuur zullen omgevingsdiensten hun informatiehuishouding moeten verbeteren.

Financiering en aansturing Omgevingsdiensten

Omgevingsdiensten zijn uitvoeringsorganisaties van gemeenten en provincies. In de periode waarin gemeenten en provincies de VTH taken zelf uitvoerden was er veelal sprake van inputfinanciering. Met de overgang van de taken naar een gemeenschappelijke regeling is de financiering in veel gevallen gewijzigd naar output financiering. Dat wil zeggen dat de opdrachtgevers de omgevingsdiensten financieren op basis van gemaakte uren of producten. In deze structuur is het aantal uren dat beschikbaar is voor kennisontwikkeling en -deling moeilijk te verantwoorden. Het bijwonen van kennisbijeenkomsten, collega's van andere diensten bijstaan zijn geen activiteiten die worden gezien als directe uren die bijdragen aan de producten die moeten worden gemaakt. In veel gesprekken is dit benoemd als een belangrijke belemmering.
Daarnaast zijn de diensten bedrijfsmatig ingericht op het goed en efficiënt uitvoeren van de taken van de eigen deelnemers. De uren van de medewerkers zijn van te voren gepland en daarmee is het lastig om een specialist van de ene omgevingsdienst in te zetten bij een andere omgevingsdienst waar een specifieke vraag is of er een piek in de werkzaamheden is.
Voor deze specialistische werkzaamheden en piekvragen worden vervolgens medewerkers van adviesbureaus ingehuurd die met het einde van hun contract ook de opgedane kennis meenemen. Onderlinge afspraken om dit mechanisme te doorbreken zijn nog niet gemaakt.

Conclusie

Het is de verantwoordelijkheid van omgevingsdiensten om vakkennis op peil te houden en ruimte te maken voor kennisontwikkeling en -deling op regionaal en landelijk niveau.

Omgevingsdiensten zouden bijvoorbeeld 1% van de begroting hiervoor kunnen inzetten. Opdrachtgevers zouden dit in de financiering mogelijk moeten maken.
Er zijn administratieve belemmeringen voor medewerkers van omgevingsdiensten te kunnen worden ingezet bij collega omgevingsdiensten.

Bronnen van kennis en toegang tot kennisinstituten

Medewerkers van omgevingsdiensten maken gebruik van een veelheid van bronnen om hun kennis te ontwikkelen en te delen. Er bestaan goed ontwikkelde informele netwerken, via bijvoorbeeld kennisgroepen of vakverenigingen waarin de kennis onderhouden kan worden. Deze activiteiten worden deels bekostigd uit het opleidingsbudget, maar ook veel door liefde voor het vak waarin collega's elkaar opzoeken en beroepsmatig interesse hebben voor nieuwe ontwikkelingen. Dit is een groot goed voor de diensten en de basis voor de kennisinfrastructuur. De landelijke voorzieningen zijn een voorbeeld van gestructureerde kennis- ontwikkeling en deling. Veel dagelijkse vragen over de vak inhoud kunnen hiermee worden beantwoord. Het Kennisnet dat door OmgevingsdienstNL is ontwikkeld voorziet deels in deze functie. De informatie is wel aan veroudering onderhevig en het feit dat een kennisdrager is opgenomen in het systeem betekent niet dat deze ook beschikbaar is voor een meer uitgebreide kennisvraag. Ook bijvoorbeeld Infomil, Bodemplus en het IPLO zijn gewaardeerde intermediairen.
Voor specifieke complexe vragen doen omgevingsdiensten graag een beroep op kennisinstituten van het Rijk en vooral het RIVM. Er zijn geen structurele afspraken in welke mate dit mogelijk is. Bij een urgent landelijk probleem zoals de PFAS problematiek worden incidentele afspraken gemaakt. Voor bijvoorbeeld het landelijke Luchtmeetnet bestaat een structurele afspraak over samenwerking en wordt op hoog niveau kennis ontwikkeld en gedeeld.

Conclusie

Omgevingsdiensten hebben behoefte aan toegang tot kennis op specialistisch inhoudelijk gebied. Provincies, gemeenten, omgevingsdiensten en het Rijk kunnen structurele afspraken maken over de inzet van het RIVM en andere instituten voor specialistische en complexe vragen.

Weinig gezamenlijke urgentie

Omgevingsdiensten richten zich sterk op uitvoering van de taken in de eigen regio. Uitvoering van taken voor de deelnemers aan de eigen gemeenschappelijke regeling staat voorop. De ene dienst of provincie kan bijvoorbeeld een aanpak voor zeer zorgwekkende stoffen starten, waar de andere provincie of dienst dit achterwege laat. Dit gaat ten koste van een level playing field voor bedrijven en leidt tot verschillen in bescherming van burgers voor ongewenste milieu effecten en hinder. Ook de aanpak van bedrijven die tot één concern behoren of in een keten samenwerken komt om deze reden moeilijk van de grond. Dat is een belemmering voor een effectieve aanpak van bedrijven.
Informatievoorziening en de inrichting van de informatiesystemen zijn sterk gericht op het voldoen aan wensen van eigen deelnemers. Samenwerking in provinciaal of landelijk verband is nog zwak ontwikkeld.
De Commissie Van Aartsen beveelt aan om na te gaan of er een ondergrens moet komen voor de omvang van omgevingsdiensten. Voor de uitvoering van kennisintensieve taken geldt in versterkte mate dat er voldoende kritische massa aanwezig moet zijn en diensten voldoende robuust moeten zijn om de meest complexe taken uit te voeren. Voor de VTH taken voor de BRZO bedrijven heeft al concentratie plaatsgevonden bij de 6 BRZO omgevingsdiensten. Ook voor andere taken waar veel inhoudelijke kennis vereist is, is het mogelijk deze taken te concentreren bij een aantal diensten. Indien concentratie van kennisintensieve taken niet mogelijk is zal een hulpstructuur nodig zijn, zodat diensten meer gebruik kunnen maken van elkaars specialisten.
Deze ontwikkeling zal ook doorwerken in de kennisinfrastructuur en de mechanismen voor kennisontwikkeling en deling.

Conclusie

Er is bij omgevingsdiensten weinig urgentie om te komen tot meer landelijke afstemming en samenwerking. De schaarste aan en versnippering van inhoudelijke kennis kan verminderd worden door concentratie van kennisintensieve taken bij een beperkt aantal omgevingsdiensten.

Integrale aanpak noodzaak

De kennis voor uitvoering van VTH taken voor omgevingsdiensten is nog sterk georganiseerd volgens de klassieke thema indeling van het milieuveld. Bodem, lucht water veiligheid, geluid etc. Dit is deels de kracht van specialismen. Specialist ben je op een smal vakgebied waar je veel van weet door jarenlange ervaring. De hedendaagse vraagstukken rond vergunningverlening en toezicht en ruimtelijke adviezen zijn dermate complex dat meerdere specialismen betrokken zijn. Er is behoefte aan kennis en vaardigheden om de verschillende specialismen te verbinden en op elkaar af te stemmen. Dit is niet noodzakelijkerwijs een taak voor de specialisten zelf, maar zijn veelal nieuwe taken, waarvoor nog weinig medewerkers zijn gekwalificeerd.

Conclusie

Er is bij omgevingsdiensten een tekort aan medewerkers die over voldoende vaardigheden beschikken om een integrale aanpak in een bestuurlijk proces mogelijk te maken.

Innovatie

Kennisontwikkeling en -deling zijn het startpunt voor innovatie. Innovatie is geen kerntaak voor omgevingsdiensten, maar ervaring en kennis van de praktijk kunnen wel worden ingezet voor bijvoorbeeld best practices in toezicht en het gebruik van nieuwe technologie zoals de e-nose ,de inzet van drones en digitalisering. Met incidentele middelen en veel doorzettingskracht slagen omgevingsdiensten er in hier goede resultaten te behalen. Een enkele omgevingsdienst heeft hier structurele middelen voor. Vaak zijn dit diensten waarin opdrachtgevers en uitvoerders nauw samenwerken en er over en weer een groot vertrouwen is dat middelen verantwoord ingezet kunnen worden in innovatietrajecten waar de uitkomst niet altijd zeker is. Ontwikkel- en experimenteerruimte bij omgevingsdiensten leidt tot een meer efficiënte en effectieve inzet van middelen. Sturing op landelijk niveau en (mede) financiering van het rijk kan de innovatie bevorderen.

Conclusie

Ontwikkel- en experimenteerruimte bij omgevingsdiensten leidt tot een meer effectieve en efficiënte inzet van middelen.

Wat kunnen we leren van anderen

Andere uitvoeringsorganisaties worstelen met vergelijkbare vragen als omgevingsdiensten. Organisaties zouden meer van elkaar kunnen leren door bij elkaar in de keuken te kijken. Voorbeelden zijn de waterschappen die de informatievoorziening sterk geüniformeerd en gedigitaliseerd hebben. Zie bijvoorbeeld www.waterschapspiegel.nl. De waterschappen hebben ook een gezamenlijk kenniscentrum, de Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer.
Ook de veiligheidsregio's hebben een gezamenlijk kenniscentrum, het Instituut Fysieke Veiligheid. De GGD's hebben een structuur voor samenwerking waarin een aantal GGDs een regionale kennisfunctie hebben voor omliggende GGDs en er afspraken zijn met het RIVM voor specialistische vragen en landelijke afstemming.

Conclusie

Uitvoeringsorganisatie kunnen meer van elkaar leren. Het is niet vanzelfsprekend dat deze organisaties elkaar opzoeken en van elkaar leren

Bijlage

Geïnterviewde personen

RIVM
VNG
VNG
ÒDNL
OD IJsselland
DCMR Milieudienst Rijnmond
IPO
Provincie Noord Brabant
Provinice Noord Brabant
Gemeente Dordrecht
Gemeente Dordrecht
Rijkswaterstaat
Rijkswaterstaat
Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond